

Byråkratiska hinder

En generell reflektion som inledning till denna lista med byråkratiska hinder är att om man är först ut med något är det svårt att få grepp om vad som behöver göras. Rutiner och instruktioner saknas och skapas ofta efterhand. Det är de små företagen eller de som planerar att starta företag som kan avskräckas eller drabbas mest, eftersom de har begränsade resurser. Större, etablerade företag kan skapa rutiner och rentav anställa personer för att hantera myndighetsärenden.

- Skattegränsen
 - Tappar samarbetspartners och leverantörer.
 - Inköpen svårare och dyrare.
 - Exportdeklarationerna. Har försvårat varuimporten från Sverige till Åland enormt mycket. Kräver stora extrakostnader i administration, programvara med mera för företagen.
- Näringsrätt
 - Kostnad på 154,- euro för att ansöka om näringsrätt.
 - Principiell fråga; varför ska vi ha extra kostnader på Åland för att starta företag?
- Stödansökningar
 - Otydlig kommunikation kring vilka ansökningstider som gäller.
 - Korta ansökningstider.
 - Öka kommunikationen kring vilka stöd som finns för företag att söka.
- ÅMHM
 - Olika inspektörer som inspekterar en sak vid skilda besök. Företaget debiteras för varje besök.
 - Samordning behövs.
 - Hamnar mellan stolarna mellan ansvarig myndighet och kommunen, vems är ansvaret (ex avlastningsrum inom vården).
 - Nya avgifter och ny byråkrati för tobaksförsäljning. Avgift 100 euro per kassa i avgift som säljer tobak. Tidigare har det varit 100,- för en hel butik. Vid varje kassa ska det nu därtill sättas upp en lapp om att tillstånd beviljats av ÅMHM.

- Producentansvar
 - Otydlig lagstiftning
 - En separat åländsk behörighet på det här området leder bara till merkostnader och extra administrativt arbete för företagen.
- Försäljning av vitt snus.
 - LR utreder nu egen eventuell lagstiftning gällande gränsnivåer med mera.
 - Om Åland väljer en egen väg här leder det bara till att det vita snuset köps in via andra vägar till Åland och att lokala företag drabbas.
- Upptrappade krav gällande egenkontrollplan.
 - Exempel kvartersbutiken som har en egenkontrollplan på 103 sidor, vilket motsvarar en liten roman.
- Fordonsmyndigheten
 - Ej digital. Jämfört med Traficom på fastlandet så är det stor skillnad på t.ex. registreringsprocesser och ägarbyten som i Traficom kan skötas digitalt. Säljaren skapar en kod som hen ger till köparen. Köparen går in och för över ägandet till sig själv på egen hand via sin datorn. På Åland måste man åka till myndigheten med papper.
 - Speciellt utmanande är det då man skall byta mellan finska brickor och åländska brickor.
 - Fordonsmyndigheten klarar inte besiktningar och underhåll av släp och tankbilar, ingen på Åland är kvalificerad (farligt godsfordon), kontakten mellan finska registermyndigheten (Traficom) och Fordonsmyndigheten fungerar inte. Dom är inkompatibla i hur dom arbetar och fungerar fast dom i princip utför samma arbete.
 - Yrkesförarkompetensregister finns ej digitalt på Åland, utan varje chaufför behövs kontakta fordonsmyndigheten direkt och fråga.
- Offentliga upphandlingar
 - Leder ofta till besvär. Detta skapar osäkerhet och fördröjer utvecklingen.
 - Kompetenshöjning krävs.
 - Ett exempel som förskräckte var en nyligen gjord upphandling av ett nytt färjfäste på Åva, Brändö. Ett 7-miljoner projekt med endast ett anbud! Det byggs och renoveras naturligtvis hamnar på många platser runt Östersjön. Visst är det bra om en åländsk

leverantör får arbetet men det är riktigt dåligt om man trots en infrastrukturavdelning med många anställda, inte lyckas locka budgivare utifrån.

- Språkfrågan
 - Ofta finns lagar, kollektivavtal och instruktioner bara på finska, skapar osäkerhet och otydlighet för företagen.
- Självstyrelsen
 - Åland är ett litet samhälle och med krav på att upprätthålla många av de funktioner som normalt förekommer på nationell nivå, alltså i betydligt större sammanhang, så blir byråkratin än mer betungande.
 - Fortsatt arbete mot färre kommuner och fler samarbeten, så att kompetens står att finna till varje offentlig post, leder till mindre byråkrati och likvärdig behandling över hela Åland.
 - Självstyrelsen bör inte vara ett självändamål utan då det är mer fördelaktigt och kostnadseffektivt bör vi köpa in färdiga lösningar eller samarbeta i större utsträckning.
 - Det viktiga med självstyrelsen är inte att göra allt själv utan att kunna välja hur vi gör. Ett företag kan ingalunda göra allt själv utan konkurrensutsätter och köper in hjälp utifrån då den egna kompetensen eller resurserna inte räcker till. Så borde också landskapsförvaltningen göra i större utsträckning.
 - Till exempel i förvaltningen av jord- och skogsbruket på Åland är det svårt att se fördelar jämfört med den nationella administrationen.
- Hanteringen av stöd och regelverk kunde med fördel överlåtas till existerande nationella enheter.
 - Intressebevakning för de åländska jord- och skogsbruket sker redan i samarbete med SLC (Svenska Lanbruksproducenternas Centralförbund). De åländska medlemmarnas och delegaternas roll i de olika utskotten inom SLC skulle få en större vikt om vi vore en del av det nationella programmet. Det skulle inte förvåna om det finns liknande beröringspunkter och möjligheter till samarbeten inom andra områden inom landskapets förvaltning.
- Effektivitet
 - ÅSUB kunde få i uppdrag att undersöka effektiviteten i landskapsförvaltningen genom att samla in statistik från landskapsadministrationens olika avdelningar för att få en bild

över hur mycket arbete som görs av varje avdelning, vilka resultat var och en presterar, helt enkelt vad administrationen kostar per ärende.

- Från ett dylikt statistiskt underlag vore det lättare att se var de största möjligheterna till effektivisering genom omorganisation, köp av tjänster och samarbeten finns.
- Digitaliseringen
 - Ett gott exempel på vad som både kan öka och minska den administrativa bördan. Här bör Åland inte gå i bräsch för nya och experimentella lösningar utan förlita sig på goda erfarenheter från annat håll.
- Ålandstrafiken
 - Transporter måste betalas innan avgång, tidigare kunde företagskunder få resorna ihopsamlade på faktura men inte efter att nya systemet införts.

Finländsk behörighet

- Utländsk arbetskraft
 - Kräver att man reser till Åbo, distansmöte ej möjligt, vid förnyelse.
- Nytt krav på en helt ny typ av likabehandlingsplan vid årsskiftet från Sydvästra Finlands regionverk.
 - Lagstiftande församlingar och myndigheter kräver flera planer, policys och riktlinjer.
- Hållbarhetsredovisning.
 - Krav från 2025 framåt.
 - EU-nivå.

Detta är en sammanställning gjord av Ålands Näringsliv mars-april 2025.

Kontaktperson vd Susanne Olofsson, telefon 018-529300, e-post: susanne.olofsson@naringsliv.ax

Läs mer om Ålands Näringslivs verksamhet på vår hemsida: www.naringsliv.ax/
Se även vår digitala broschyr, [länk här](#).